

dr Ryszard Paweł Krawczyk

Udzielanie zasiłków pieniężnych w ramach pomocy społecznej

Pomoc społeczna jest jedną z instytucji polityki społecznej państwa, w ramach której udzielane są świadczenia o charakterze niepieniężnym i pieniężnym. W ramach pomocy o charakterze pieniężnym możemy wyróżnić zasiłki stałe, okresowe, celowe i specjalne zasiłki celowe, zasiłki na ekonomiczne usamodzielnienie. Zadania pomocy społecznej oraz formy w jakich jest ona udzielana potrzebującym, w warunkach polskich reguluje ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej¹. Praktyka wskazuje, że ze strony potrzebujących udzielanie pomocy społecznej najbardziej pożądaną jest w formie zasiłków pieniężnych.

Zadania z zakresu pomocy społecznej w Polsce mają charakter zadań własnych lub zleconych z zakresu administracji rządowej. Wszystkie trzy szczeble samorządu terytorialnego – gmina, powiat i województwo wykonują zadania z zakresu pomocy społecznej jako zadania własne, nadto gmina i powiat wykonują również te zadania jako zlecone z zakresu administracji rządowej. Na realizację tych ostatnich zadań, obowiązek zapewnienia środków finansowych zgodnie z ustawą o pomocy społecznej (art. 18 ust. 2 i 20 ust. 2) spoczywa na budżecie państwa.

Analiza przepisów ustawy o pomocy społecznej i jej praktyczne zastosowanie musi być dokonywana z punktu widzenia zasad ogólnych oraz celów pomocy społecznej, których nie można pominąć przy analizie konkretnych świadczeń.

Pierwszą z zasad ogólnych jest zasada subsydiarności wskazująca, że osoba ubiegająca się o świadczenie winna w pierwszej kolejności skorzystać z możliwości uzyskania pomocy z innych źródeł a dopiero w przypadku ich braku liczyć na pomoc odpowiedniego organu pomocy społecznej. Drugą z zasad jest zasada aktywności wyrażająca się w obowiązku współdziałania przez korzystającego z pomocy z pracownikami o rodka pomocy społecznej. Z dwoma powyższymi zasadami związana jest trzecia – zasada indywidualizacji, która oznacza, że organ decydujący o pomocy społecznej dostosowuje rodzaj, formę i wielkość pomocy odrębnie dla każdego pojedynczego przypadku. Oznacza to, że organ pomocy społecznej ma możliwość indywidualizowania rozstrzygnięcia w ramach ustalonych w ustawie form i środków pomocy.

Analiza udzielania zasiłków pieniężnych w ramach pomocy społecznej dokonana zostanie na przykładzie gminy liczącej ok. miliona mieszkańców i dotyczy będzie audytu systemu (systems audit) oraz audytu działalności (performance audit).

¹ Dz. U. z 2008 r., Nr 115, poz. 728